

Šmílův DAF

Lech lecha 5773

11. chešvan 5773
27. říjen 2012

Časy pro tento týden:

čas tfilin od 6:37 | šma jisrael do 9:15 | mincha od 13:11 | západ slunce 17:47 | tři hvězdy 18:21

začátek šabatu: 17:31 | konec šabatu: 18:37

Kratce | Bekicr

Šabat šalom,

Avraham se často označuje za prvního Žida. Byl jím ale skutečně? A jak je to možné, když neměl židovskou matku? Podívejme se na celou záležitost zblízka, za pomoci známých midrašů.

Avraham se podle tradice narodil 1948 (sic!) let po Adamovi, za vlády mocného krále Nimroda. Jeho otec, Terach, byl muž z vyšší společnosti, dnes bychom řekli šlechtického původu. V té době všichni, včetně malého (tehdy ještě) Avrama, sloužili modlám. Avraham se ale postupně od model odkláněl a vydal se na cestu monoteismu. V pětadvaceti se oženil se svou sestřenicí Jiskou (Jesikou), kterou mi z Tóry známe jako Sáru. Někdy v té době se Avram zapojil do stavby babylonské věže, ale, jak už měl ve zvyku, postupně se mu nápad znelíbil a Avram se stal jeho velkým kritikem. Po krachu stavby byl Avram poprvé označen za Bohem vyvoleného. Avram se stal známým ikonoklastem, brojil proti modlám a nakonec byl jako heretik odsouzen k smrti upálením, které zázračně přežil. Až de končí midraše a konečně začíná vlastní text Tóry.

Ale zpět k původní otázce. Zdá se, že ač byl Avraham Bohem vyvolený, stejně jako později celý židovský národ, zůstává nadále v kategorii spravedlivého v kategorii BNEJ NOACH. (Nemusel tedy plnit 613 micvot atd., ačkoliv měl o jeden úkol navíc - obřízku.) Pokud dodržoval cokoliv navíc, činil tak dobrovolně. Halachický zrod židovského národa tedy souvisí až s darováním Tóry na hoře Sinaj.

Alijot | Rychloparaša

Kohen: Bůh vyzývá Avrama k opuštění rodné země a nařizuje mu cestu do země, „kterou mu ukáže“. Ramban si všímá stupňování příkazu od relativně snazšího opuštění bydliště, přes těžší opuštění rodného místa po velmi obtížné opuštění vlastní rodiny. Někteří komentáři se ptají: „Co je těžké na opuštění země, ve které vás odsoudili k smrti a hodili do ohnivě pece?“ Odpovědí je znalost lidské psychiky – nezáleží na tom, jak těžké podmínky opouštíte, ani jak moc toužíte po novém a lepším životě, vždy ve vás zůstanou sentimentální vzpomínky na „starou dobrou zemi“ a „staré dobré časy“. Bůh Avramovi slibuje nespočetné potomstvo. Sedmdesát pětiletý Avram s manželkou Saraj a synovcem Lotem vstupují do oné zaslíbené země, kde na ně čeká hladomor a vynucený sestup do Egypta. Ramban se domnívá, že Avram velmi zhřešil, když opustil zaslíbenou zem (byť tam propukl hladomor) a vydával Saraj v Egyptě za svou sestru. Za trest, podle Rambana, čekal Avramovi potomky egyptský exil. Zajímavé je, že Pirkej Avot sestup do Egypta počítají za jednu z deseti zkoušek, v kterých Avraham obstál. Jako kdyby chování v krizové chvíli a její vliv na víru člověka byly dvě odlišné věci.

Levi: Avram vydává Saraj za svou sestru, která se zalíbí samotnému Faraónovi. Nakonec vše dobře dopadne a Avram se vrací do Izraele se svou ženou, se synovcem Lotem a obtěžkán dary. V Izraeli Avram staví oltář Jedinému Bohu.

Šliší: Lot se rozchází s Avramem a usazuje se v bohaté a úrodné oblasti Sodomy (SDOM). Tóra nás informuje o zkaženosti Sodomy, čímž zároveň vrhá negativní světlo na Lotovy priority.

Revii: Válka čtyř králů (z oblasti dnešního Iráku) proti pěti lokálním vládcům v Kenaánu. Avram zachraňuje zajatého Lota. Setkání Avrama s Malki-Cedekem, králem města Šalem, což je podle tradice (Jeru)šalem.

Chamiší: Bůh slibuje Avramovi potomků jako hvězd na nebi. Avram jako první člověk nazývá Boha svým pánem (ADON).

Šiší: Bůh uzavírá s Avramem smlouvu (BRIT BEJN HABETARIM). Avramovi se narodí syn (se služebnou Hagar), který se později stane praotcem Arabů (JIŠMAEL).

Švii: Bůh s Avrahamem uzavírá novou smlouvu, ve kterému mu slibuje potomka (se Sárrou) a věčný nárok na zemi Izrael. Symbole této smlouvy je obřízka (BRIT MILA).

Haftara (Ješajahu 40:27-41:16): Smlouva s Izraelem

Micvot sidry Lech lecha

ASE

BRIT MILA - obřízka, je druhý příkaz v Tóře, který je dál rozvíjen v sidře TAZRIA. Po "technické stránce" spočívá v odstranění předkožky a odkrytí žaludu penisu (ROŠ HAGEVIJA).

Tradice obřízku nazývá BRIT MILA, neboli smlouva obřízky, protože obřízkou byla a je potvrzována smlouva, kterou Bůh uzavřel s Avrahamem. Učenci znalí hlubších souvislostí vědí, že obřízka neubírá muži nic z jeho úplnosti, ba naopak, odstraňuje přebytečný obal. Proto byl Avram až po obřízce nazván "dokonalým, bez chyby".

Je tedy zajímavé, že člověk se nerodí dokonalý a svou dokonalost má ve vlastních rukou, případně v rukou svých rodičů.

Detaily předpisů zahrnují rozdíly mezi obřízkou vlastních dětí a zakoupených otroků, v jakém případě obřízka odsouvá šabat a jom tov atd.

V optimálním případě obřízka probíhá osmý den po narození chlapce. Povinnost zařídit obřízku mají rodiče (otec), případně místní rabínský soud.

Dospělý muž, pokud není obřezaný, má povinnost se nechat obřezat, jinak je vinný trestem KARET. Mimochodem, jedině obřízka a pesach jsou příkazy ASE, za jejichž nesplnění hrozí takový trest.

Pro děti | Effi miberešit

Jeden pátek, když byly děti ve škole, navrhl tatínek mamince, aby si spolu vyšli ven na procházku. Jen oni dva. „Pojďme na pláž,“ navrhla maminka. „Jseš si jistá? Víš že může pršet. Je tam docela zima.“ „To nevadí, vezmeme si kabáty.“

Pláž byla prázdná, na horizontu se pohupovala osamělá loď a nad vlna poletovalo několik racků. Foukal ostrý vítr a na obloze visely šedivé mraky.

„Líbí se mi tady,“ řekla maminka. „Možná právě tudy procházel Avraham.“ „Avraham?“ „Praotec Avraham,“ smála se maminka, „v naší paraše se přece píše, že Bůh Avrahamovi nakázal, aby prošel celou zemí Izrael křížem krážem. A tak možná chodil i tudy.“ „Možné to je,“ uznal tatínek.

Na lavičce seděl starší manželský pár. „Není vám zima?“ ptala se maminka. „Šli jsme na procházku a trochu nás rozbolely nohy. To se stává,“ odpověděl pán. „Tak mi vás odvezeme domů, naše auto parkuje nedaleko,“ navrhl tatínek. „To je od vás milé, děkujeme.“

Starší paní se trochu třásla zimou, a tak ji maminka na cestu k autu půjčila svůj kabát. „A nebude vám zima?“ „Ne, je mi docela teplo.“ Když tatínek s maminkou odvezli starší pár domů, vrátila paní mamince kabát. Bylo už docela pozdě. Maminka měla po celou cestu domů zavřené oči a tatínek raději pustil topení.

Pro dospělé | Dvartora

Rabbi Sacks: Cesta ke svobodě

Tři velmi známí popírači svobodné lidské vůle vyrostli v židovském prostředí, kterého se zřekli. První z nich, Spinoza, tvrdil, že veškeré konání je logicky vysvětlitelné pochopením lidské přirozenosti. Dnes bychom ho mohli zařadit mezi genetické deterministy. Druhý byl Karel Marx, který se domníval, že historii formují materiální, konkrétně ekonomické faktory. A třetí byl Sigmund Freud, který podřídil činy nevědomým a iracionálním touhám, mezi nimiž hraje prim oidipovský komplex.

Společným úsilím tak všichni tři nevědomky obohatili komentáře k první větě sidry Lech lecha. Podle Marxe je člověk plně v moci své ekonomické situace. Ve starověku se majetek odvozoval od vlastnictví půdy. Proto řekl Bůh Avrahamovi: „Odejdi ze své země.“ Spinoza vše přisuzoval vrozeným instinktům, proto Bůh řekl Avrahamovi: „Odejdi ze svého rodiště.“ Podle Freuda nás ovládá náš vztah k otci, proto řekl Bůh Avrahamovi: „Odejdi ze svého otcovského domu.“

Svoboda není samozřejmou součástí lidské společnosti. Tak jako o jiné výdobytky, je třeba se i o svobodu starat, kultivovat ji a předávat ji dalším generacím. Nikdo nesložil nádhernou symfonii bez dlouhých let tvrdé přípravy. I proto se většina teorií o lidském chování mýlí, když tvrdí, že lidé buď svobodní jsou, nebo nejsou. Svoboda není otázkou buď, anebo. Svoboda je proces. Začínáme jako závislí a jen pomalu se postupně osvobozujeme. Učíme se bránit nátlakům a vlivům a chovat se podle toho, jak jsme byli vychováni v souladu se svým svědomím, právem, rozumem a morálkou. Ve stručnosti – kráčíme po Avrahamově cestě.

LECH LECHA neznamená pouze „odejdi“. Doslova to znamená – jdi sám k sobě. Zbav se vlivů, které z tebe dělají pouhou oběť vnějších okolností mimo tvou kontrolu. Jdi „do sebe“. Tam, v tobě a jen v tobě, se může zrodit tvá skutečná svoboda.

Haftara

(Ješajahu 41:2) Kdo vzbudil na východu muže, jehož nohy hlásají spravedlnost? Bůh mu dá národy, podrobí krále. V prach padnou jeho mečem, jako slámu je rozhází lukem.

Po útěše Izraele vyzývá prorok národy světa k Božimu soudu. A ptá se: „Kdo vzbudil na východu muže...?“ Odpověď nacházíme ve čtvrté větě: „Kdo to vykonal a učinil? Ten, jenž od počátku povolává pokolení. Já, Hospodin, jsem první, já budu též u posledních věcí.“ Odpověď tedy známe. Ten, kdo probudil muže na východu není nikdo jiný, než sám Bůh. Kdo je ale oním mužem na východu se z textu nedozvíme. Čí nohy hlásají spravedlivost? Kdo ovládne národy? A kdo jsou vůbec ty národy?

Existují tři názory, které se vztahují k minulosti, současnosti a budoucnosti Izraele. Jonatan ben Uziel, Raši, Radak a další se domnívají, že prorok Ješajahu hovoří o Avrahamovi (proto to také čteme tento šabat). Avraham vyšel z Ur Kasdim a vydal se na západ do Izraele. Avraham bojoval s králi, Avrahama hlásal víru v jediného spravedlivého Boha. Mahari a Avaz se domnívají, že prorok hovoří o vlastní době. O spravedlivém králi Korešovi (Kýros), který zlomil moc babylonských králů a umožnil Židům návrat do vlasti a obnovu Jeruzaléma a Chrámu. Malbim v onom tajemném muži vidí Mesiáše.

Obřízka

Jedním z témat paraši je obřízka - BRIT MILA. Obřízka (BRIT MILA) často ležela v žaludku různým nepřátelům, byla zakazována, Židé kvůli ní byly zesměšňováni, pronásledováni, ale ona přežila do dnešních dní. A neexistuje žádný jiný příkaz v Tóře, který by plnilo tak velké procento Židů. Není proto asi náhodou, že právě jí začal Bůh své příkazy židovskému národu – Avrahamovi. Obřízka totiž vyjadřuje jeden ze základních aspektů všech dalších příkazů. Uvědomme si, že sám Moše Rabejnu málem přišel o život, když odložil obřízku svého syna. A to byly jeho důvody více než závažné – spěchal do Egypta vyvést Židy z otroctví. Jedno z hlavních tajemství BRIT MILA je totiž ukryto právě v době, kdy se chlapcům provádí. Je jasné, že osmidenní chlapec nemůže dát ke své obřízce informovaný souhlas. Obřízka symbolizuje vztah k Bohu, který přesahuje naše rozumové chápání, dokládá, že chceme plnit Boží příkazy, aniž o tom vědomě víme.

Sidra v číslech | Šijury a aktualitky

- 3. paraša v Tóře (z 54), 3. paraše v knize Berešit (z 12), 7 paršiot, 3 otevřené, 4 zavřené, skládá se z 126 vět, 1686 slov a 6336 písmen, obsahuje 1 příkaz, obřízku
- Mišna Jomit: Nazir 4:4 | Daf Jomi: Šabat 24 | Halacha Jomit: Orach Chajim 143:5

Svět Doopravdy | Neklama

- Do 7. listopadu si můžete objednat Chanukové Pyramideto. Nejlépe emailem na pyramideto@mwe.cz
- Chanukové Pyramideto je hra s tematikou 12 židovských měsíců a jejich svátků.

Hra obsahuje:

- osmnáct Kouzelných pyramidek
- 12 oboustranně laminovaných karet

- krátké povídání o židovských měsících a svátcích
- a pravidla
Hra je samostatně hratelná.
- Chanukové Pyramideto je možné získat [zde](#).

Karty mají klasický šestibarevný rám, vyobrazení pyramidek, česko-hebrejské pojmenování a v pravém rohu znamení - sedmiramenný svícen - menoru. Střed karty zdobí kresba z dílny Bohumily Skřivanové s tematikou židovských měsíců a svátků.

